

Aké sú perspektívy vývoja konfliktu v Náhornom Karabachu? / PODCAST

Branislav Krasnovský

30. septembra 2020 ✚ *Politika*

Konflikt v Náhornom Karabachu je najsilnejší od roku 1994

Súčasný vyostrenie situácie v Náhornom Karabachu je najväčšie od roku 1994, kedy boli boje medzi Arménmi a Azerbajdžancami najtvrdšie. Dnes sme svedkami ofenzívy Azerbajdžanu a azerbajdžanská strana už informovala o obsadení viacerých dôležitých bodov v Náhornom Karabachu. Jerevan a Stepanakert (centrum Náhorného Karabachu) tvrdia, že Azerbajdžanci síce zaútočili, arménske vojenské jednotky ale útok odrazili a spôsobili Azerbajdžanu značné straty. Na sieti sú verejne dostupné videá, na ktorých vidieť zlikvidované azerbajdžanské tanky, vrtuľníky i bojové vozidlá pechoty, značné straty však hlásia aj Arméni (do 100 vojakov).

Hranica medzi Náhorným Karabachom a Azerbajdžanom nikdy nebola pokojná, sporadické prestrelky tam sú stále na bežnom poriadku. Ale ofenzíva v takom rozsahu, ako začal Azerbajdžan dňa 27.9.2020 o 6.00, sa od roku 1994 neuskutočnila. Azerbajdžanský prezident Ilham Alijev uviedol, že „arménski fašisti“ začali ostreľovať azerbajdžanské územie ťažkým delostrelectvom a raketami, azerbajdžanské ozbrojené sily boli nútené reagovať.

Súbežne s ofenzívou Azerbajdžan výrazne obmedzil prístup k sociálnym sieťam. Azerbajdžanské úrady tvrdia, že sa obávajú arménskych hackerov, dôvodom môže však byť aj skutočnosť, že prezident Alijev si nepraje, aby sa obyvateľstvo dozvedelo o skutočných stratách azerbajdžanskej armády, pretože podľa vojenských odborníkov môžu byť straty Azerbajdžanu pomerne veľké. Arméni totiž za pomoci ruských expertov vybudovali dômyselný obranný systém na hraniciach Náhorného Karabachu, prekonanie ktorého si môže vyžiadať v radoch azerbajdžanských ozbrojených síl značné obete.

azerbajdžanský prezident Ilham Alijev

zdroj: TASR

Zatiaľ hovoria Azerbajdžanci o úspechoch ofenzívy, najmä v oblasti pohraničných dedín Garaxanbeili, Gervend, Kend Goradiz, Yuhar Abduraxmend, Nuzger, Arméni úspechy Azerbajdžancov odmietajú a v Jerevane na adresu Azerbajdžanu zaznelo „*nech si Azerbajdžanci k 6 dedinám prirátajú aj 10 obsadených miest, aby to vyznelo zaujímavejšie*“. Podľa Arménov utrpeli azerbajdžanské jednotky značné straty, vrátane spomenutých tankov, vrtulníkov a bojových vozidiel pechoty a ich útok vyznel do stratena.

Arméni však evidentne neberú situáciu na ľahkú váhu, pretože vyhlásili totálnu mobilizáciu. Ak by situácia vážna nebola, Arméni by nemobilizovali a arménsky premiér Pašijan by nepoužíval vo svojom prejave také slovné spojenia ako „*v mene vlasti*“ či „*v mene víťazstva*“.

Podľa odborníkov je ešte priskoro po prvých dňoch hovoriť, ako sa celá situácia vyvinie.

Konflikt určite nevypovokovali Arméni

V prvom rade treba uviesť, že Arménsko nemá žiaden záujem na vyostrovaní situácie. Arméni za pomoci Ruska v roku 1994 v konflikte s Azerbajdžanom zvíťazili a majú celý Náhorný Karabach (oficiálne azerbajdžanské územie, v skutočnosti arménska enkláva), kde žije 95% arménskej populácie, pod svojou kontrolou. Ambície útočiť na Azerbajdžan Arméni nikdy nemali. Arméni sa spoliehajú na Rusov, na území Arménska sa nachádza aj ruská vojenská základňa. Rusi udržiujú partnerské kontakty aj s Azerbajdžanom, kde sa však v posledných rokoch snažil čoraz viac presadiť práve turecký prezident Erdogan. Na území Azerbajdžanu sa nachádzajú bohaté ropné polia.

Dôvodov prečo k rozpútaniu bojových operácií prišlo môžu byť niekoľko. Prvým dôvodom sú mocenské hry Turecka. Turci sa snažia presadiť ako regionálna veľmoc na Kaukaze, Sýrii, Cypre, Líbyii a ich záujmy sú často v rozpore so záujmami EÚ, Rusa či USA. Pripútanie Azerbajdžanu k Turecku by potenciál Turecka ešte viac zvýšilo. Aj keď to Turci odmietajú, podľa ruskej tajnej služby už Turci poslali do Azerbajdžanu prvé desiatky protureckých žoldnierov zo Sýrie, ktorí majú bohaté vojenské skúsenosti zo sýrskej občianskej vojny.

turecký prezident Recep Tayyip Erdogan

zdroj: TASR

Druhým dôvodom prečo konflikt vznikol, môže byť skutočnosť, že azerbajdžanský prezident Alijev sa ocitol v ťažkej a neprijemnej situácii. Už dlho propagandisticky a nacionalisticky vyhrocoval situáciu a vykresľoval Arménov v Náhornom Karabachu ako vážnych nepriateľov, takže v súvislosti s neprijemným zhoršením ekonomickej situácie v Azerbajdžane (pokles životnej úrovne obyvateľstva, zvýšenie cien za energie a potraviny) potreboval odvieť pozornosť od problémov v krajine. Ak by sa Alijevovi podarilo obsadiť aspoň

časť Náhorného Karabachu, jeho popularita v azerbajdžanskej spoločnosti by vzrástla.

Informácie o vnútorných problémoch v Azerbajdžane a ich riešení s pomocou vojenskej operácie podsúva arménskemu obyvateľstvu práve arménsky premiér Pašijan. Ale rovnako ako pre Alijeva je aj pre Pašijana konflikt v Náhornom Karabachu takisto čiastočne výhodný, pretože takisto odvádza pozornosť arménskej populácie od ekonomických problémov. Práve turecká stopa v konflikte o Náhorný Karabach stimuluje Arménov k zvýšenej podpore arménskeho premiéra Pašijana.

premiér Arménska Nikola Pašijan

zdroj: TASR

Aký je postoj svetovej verejnosti?

Pokiaľ Turecko, člen NATO, podporuje slovne Azerbajdžan, tak Grécko, takisto člen NATO podporuje slovne Arménov. Čína vníma situáciu ako problém v ruskej sfére vplyvu, samotná je vyťažaná súperením s USA a snaží sa udržiavať s Ruskom nadštandardné vzťahy, takže nabáda k ukončeniu konfliktu rovnako ako Rusko a aj sleduje aj rovnaké geopolitické ciele ako Rusko. Európa takisto vyzýva k okamžitému zastaveniu bojov, pretože konflikt v súčasnosti nemá vojenské riešenie a Američanom konflikt nevyhovuje. Možnosti Európy sú ale vojensky, politicky i ekonomicky značne obmedzené.

Američania a Rusi by mohli mať záujem o rast napätia na Kaukaze. Je zaujímavé, ako sa v predvečer amerických prezidentských volieb začínajú objavovať na hraniciach Ruska (Bielorusko, Ukrajina, Kaukaz, Stredná Ázia, Kurily...) rôzne problémy a je otázne, či ide o náhodu.

Američania ale majú kvôli prezidentským voľbám sťaženú pozíciu, do inaugurácie nového prezidenta (pravdepodobne január 2021) budú mať zviazané ruky. Práve kvôli tomuto faktoru Američania konflikty pár mesiacov pred prezidentskými voľbami a tesne po nich vo svojej histórii vo väčšine prípadov skôr utlmovali ako rozpúťovali. Ak však konflikt nevznikol s tichou podporou USA, ostávajú v hre už len Rusi.

Rusko by sa mohlo pokúsiť využiť situáciu okolo amerických prezidentských volieb k tomu, aby na americký úkor posilnilo svoje pozície. Napätie v Náhornom Karabachu určite tesnejšie zbližuje Rusko a Arménsko a Azerbajdžan aj v prípade podpory Turecka bude vždy pod pozorným ruským dohľadom. Okrem toho Rusi a Turci dokážu vždy v prípade potreby nájsť spoločnú reč. Netreba zabúdať ani na skutočnosť, že zmrazený konflikt v Náhornom Karabachu neumožňuje priblíženie sa Azerbajdžanu k NATO a ani k EÚ, čo vyhovuje Rusku. Rusi vytvorili tohto dôvodu v minulosti zmrazený konflikt aj v Gruzínsku (Abcházsko) či Moldavsku (Podnestersko).

Sergej Lavrov

zdroj: TASR

Podľa ruských vojenských odborníkov vojenské sily, ktoré Azerbajdžan do konfliktu o Náhorný Karabach nasadil nestačia ani na obsadenie Stepanakerta, takže o možnosti obsadenia Náhorného Karabachu Azerbajdžanom nemôže byť ani reči. Azerbajdžan sa môže snažiť ale obsadiť okrajové územia Náhorného Karabachu, čo by zvýšilo Alijevovu popularitu v Azerbajdžane, pravdepodobne sa mu to však nepodarí. Konflikt na Náhornom Karabachu ale môže zvýšiť ceny ropy vo svete.

S ruskou pomocou môžu byť Arméni relatívne pokojní. Azerbajdžan a ani Turci sa nebudú chcieť nechať vtiahnuť do širšieho konfliktu s Ruskom. Ruská diplomacia už koná, ruský minister zahraničných vecí Sergej Lavrov vstúpil do rokovaní aj s arménskym ministrom zahraničných vecí Zograbom Mnacakanyanom, tureckým ministrom Mevlütom Çavuşoğlu i azerbajdžanským ministrom zahraničných vecí Džeichunom Bajramovom. Teraz je dôležité, za akých podmienok sa ukončia boje. Veľa závisí od toho, či dokážu arménske vojská zastaviť ofenzívu Azerbajdžanu. Zatiaľ to vyzerá tak, že dokážu a pri mierových rokovaníach medzi Azerbajdžanom a Arménskom zohrajú najdôležitejšiu úlohu práve Rusi

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/podcast-ake-su-perspektivy-vyvoja-konfliktu-v-nahornom-karabachu/>